

Міністерство освіти і науки України
Дніпропетровський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти

**ФІЛОСОФСЬКО-ТЕОРЕТИЧНІ
ТА ПРАКТИКО-ЗОРІЄНТОВАНІ АСПЕКТИ
ВИПЕРЕДЖАЮЧОЇ ОСВІТИ
ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

МАТЕРІАЛИ
II Всеукраїнської науково-практичної конференції

5 грудня 2013 року

Частина I

Дніпропетровськ
2014

Наукове видання

Науковий редактор

О.Є.Висоцька;

Технічний коректор

Н.В.Дев'ятко

Ф 56 Філософсько-теоретичні та практико-орієнтовані аспекти випереджаючої освіти для сталого розвитку. Матеріали всеукраїнської наукової конференції. 5 грудня 2013 р., м. Дніпропетровськ. Частина I. / Наук. ред. О.Є.Висоцька. – Дніпропетровськ: «Роял Принт», 2014. – 210 с.

Віддруковано в ТОВ «Роял Принт»
пр. Кірова, 91, м. Дніпропетровськ, 49054
тел. (056) 794-61-04(05)

*Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 4121 від 27.07.2011.*

Здано на складання 26.12.13. Підписано до друку 14.01.14. Формат 60x84/16.
Папір офс. Друк різнографічний. Гарнітура Times. Умовн. друк. арк. 18,60.
Умовн. фарб.-відб. 16,80. Обл.-видавн. арк. 21,61. Наклад 300 прим. Зам. № 3120.

Редакційна колегія:

РОМАНЕНКО Михайло Ілліч, ректор Дніпропетровського ОШПО, д.філос.н., проф.
МОРОЗОВА Віра Валентинівна, проректор з наукової роботи та інтелектуальної власності Дніпропетровського ОШПО, к.мед.н., проф.
ВИСОЦЬКА Ольга Євгенівна, декан факультету відкритої освіти Дніпропетровського ОШПО, д.філос.н., доц.
ВАТКОВСЬКА Марина Григорівна, проректор з наднових систем навчання та комунікації Дніпропетровського ОШПО, к.філос.н.
БРАТАНІЧ Борис Володимирович, декан факультету перепідготовки педагогічних працівників Дніпропетровського ОШПО, д.філос.н., проф.
ШВИДУН Віктор Миколайович, декан факультету підвищення кваліфікації працівників Дніпропетровського ОШПО, к.пед.н., доц.
БАТРАЧЕНКО Іван Георгійович, завідувач кафедри педагогіки та психології Дніпропетровського ОШПО, д.псих.н., доц.
ДОРОНІНА Тетяна Олексіївна, доцент кафедри російської філології та зарубіжної літератури КПІ «Криворізький національний університет», д.пед.н., доц.
ШЕСТОПАЛОВА Олена Петрівна, доцент кафедри практичної психології Криворізького національного університету, к.псих.н., доц.
КАРПАНЬ Ірина Семенівна, доцент кафедри філософії випереджаючої освіти та управління інноваційною діяльністю Дніпропетровського ОШПО, к.філос.н.
ДЕВ'ЯТКО Наталія Володимирівна, ст. викл. каф. філософії випереджаючої освіти та управління інноваційною діяльністю ДОШПО, к.філос.н.

Ф 56 Філософсько-теоретичні та практико-зорієнтовані аспекти випереджаючої освіти для сталого розвитку Матеріали II всеукраїнської наукової конференції. 5 грудня 2013 р., м.Дніпропетровськ. Частина I. / Наук. ред. О.Є.Висоцька. – Дніпропетровськ: «Роял Принт», 2014. – 210 с.

У збірник вміщено матеріали II всеукраїнської науково-практичної конференції «Філософсько-теоретичні та практико-зорієнтовані аспекти випереджаючої освіти для сталого розвитку», що присвячена актуальним проблемам взаємодії філософії та освіти, основним аспектам реалізації стратегії сталого розвитку, змісту та напрямкам випереджаючої освіти для сталого розвитку як основи модернізації сучасної системи освіти. Рекомендовано для науково-педагогічних працівників вищої та післядипломної освіти, керівників середніх загальноосвітніх навчальних закладів, вчителів, докторантів, аспірантів, студентів.

© Колектив авторів, 2014
© ДОШПО, 2014

**ФІЛОСОФІЯ, ОСВІТА, КУЛЬТУРА: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ВЗАЄМОДІЇ. ГЕНДЕРНА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ
ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ. СОЦІАЛЬНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК
ФЕНОМЕН ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.
ФІЛОСОФСЬКІ АСПЕКТИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ У
КОНТЕКСТІ ВИПЕРЕДЖАЮЧОЇ ОСВІТИ**

А. Е. Амельченко

СИНЕРГЕТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ФИЛОСОФИИ ОБРАЗОВАНИЯ

Синергетику определяют как науку, которая изучает, объясняет, прогнозирует процессы самоорганизации сложных систем в их движении от хаоса к порядку и от порядка к хаосу. Состояние сложной социальной системы в каждый момент времени определяется на шкале «хаос – порядок», крайние точки которой являются самыми неблагоприятными: как крайний хаос мешает осуществлять выбранное направление движения, так крайний, жесткий порядок, является препятствием для нового, для прогресса [5, с.13].

Синергетика как теория самоорганизации сложных систем описывает то общее, что есть в поведении сложных систем. Новая философия их поведения состоит в пересмотре традиционных установок о противопоставлении в них материального и духовного. Духовное и материальное, идеальное и реальное, внутреннее и внешнее дополняют друг друга, между ними нет разграничения, одно непрерывно проникает в другое. Материя воспринимается как единство, целостность.

Жизнь человека, его деятельность, каждый творческий акт динамичны, являются не стабильными состояниями, а процессами самоорганизации [2, с.13-14]. Человек как субъект и объект образования – не сумма разных сторон его бытия, а система их органической взаимосвязи и взаимодействия, сложная, динамичная система, сочетающая элементы биологического, социального и духовного. Осознание их взаимосвязи происходит в сознании как образовательный процесс, изменение внутреннего образа. Оно охватывает идеальное и реальное, образует своеобразное образовательное пространство, в котором реальное осознается, осознанное реализуется.

Если противоположности борются, то энергия затрачивается на преодоление иного, на борьбу, на разрушение. Если они дополняют друг друга, то появляется дополнительная энергия сотрудничества, сотворчества – синергия. Коллективная деятельность, направленная на созидание, требует согласованности, организованности, взаимопонимания, развития мыслительных, коммуникативных, рефлексивных способностей. Социальная система, которая сумела самоорганизоваться, становится более замкнутой. Ее собственные цели, внутренние нормы и способы деятельности становятся более приоритетными, чем интересы, правила и механизмы деятельности систем, в которые она входит. Это представляет опасность диверсификации систем более общего порядка, опасность их целостности, и воспринимается как сепаратизм или социальный заказ на овладение в образовании моделями «дерева целей», «дерева проблем», разнообразными методологиями.

В межличностных отношениях синергетика предполагает всякое иное действие рассматривать как возможное дополнение к своему, как приглашение к обмену, а значит сотрудничеству. По-видимому, важнейшая задача «синергетической педагогики» – достичь самоорганизации системы «учитель – ученики», в рамках которой смог бы возникнуть кооперативный эффект нового состояния понимания и духовности [3, с.85].

Осознание связи идеального (субъективного) и реального (объективного) представляет сущность человеческого освоения мира. Чем глубже погружение в осознание, тем эффективнее образовательный процесс. И тогда его функция (предназначе-

щения и развивает манеру поведения, стиль общения, формирует в дальнейшем проявление межличностных и деловых контактах взрослого человека.

В то же время образование представляет собой процесс трансляции культурных образцов поведения и деятельности, а также устоявшихся форм общественной жизни. В ходе обучения человек приобретает социокультурные нормы, имеющие историческое значение для развития цивилизации, общества и человека.

2. Образование – есть также практика социализации человека и преемственности поколений. Любое общество время от времени сталкивается с кризисом культуры. Это неизбежный процесс, поскольку культура как система знаний, верований, законов, воззрений постоянно испытывает давление новой жизни, цивилизации. В разных социально-политических условиях образование выступает одним из основных стабилизирующих факторов между новыми социальными представлениями и идеалами предшествующих поколений. Именно образование обеспечивает процесс воспроизводства и передачи исторического и социального опыта и одновременно закрепляет в сознании молодежи новые политические и экономические реалии. В условиях радикального изменения идеологических воззрений, социальных представлений и идеалов образование способствует адаптации человека к новым жизненным условиям, обеспечив преемственность культурно-образовательных традиций, сохраняя самобытность и сложившуюся систему ценностей. Таким образом, социальная функция образования заключается в формировании образа жизни, принятом в данном обществе, в освоении различных форм деятельности (трудовой, образовательной, общественно-политической, профессиональной, культурно-досуговой, семейно-бытовой), в развитии духовного потенциала человека для созидания и творчества.

3. Образование является важным механизмом формирования общественной и духовной жизни человека, отраслью массового духовного производства. Социальная ценность образования определяется значимостью образованного человека в обществе, а гуманистическая – в возможности развития познавательных и духовных потребностей человека. В целостной системе образования всех видов и уровней происходит накопление и развитие интеллектуального и духовно-нравственного потенциала общества.

4. Образование является важнейшим транслятором культурных образцов общественной деятельности. В процессе обучения человек осваивает социокультурные нормы, которые имеют культурно-историческое значение. В результате осваиваются нормы морали и нравственного поведения. Смысл образования состоит не только в трансляции социального опыта во времени, но и в воспроизводстве форм общественной жизни в пространстве культуры.

5. Образование является важнейшим ускорителем культурных перемен и преобразований в общественной жизни. Духовное начало в человеке самоопределяется освоением культурного наследия общества, в котором он живет. Культурное наследие осваивается на протяжении всей жизни посредством процессов образования, воспитания и профессиональной деятельности. Образование ускоряет этот процесс в ходе развития и становления человека как личности. Поэтому важно, чтобы в образовательном процессе были созданы все условия, обеспечивающие личностный рост индивидов, развитие субъективных свойств и проявление индивидуальности.

Процесс взаимодействия культуры и образования, в ходе которого создаются новые культурные ценности, является созиданием. Именно с помощью образования общество обеспечивает свое развитие.

Существует несколько подходов к анализу взаимодействия культуры и образования.

В основе первого подхода цель образования состояла в формировании человека в соответствии с нормативным идеалом. К. Мангейм говорил, что цель образования отражена не только эпохой, но и страной. Например, в Спарте и Афинах основной задачей являлось воспроизводство человека умеющего (в Спарте – воин, в Афинах – оратор).

Второй подход предполагает, что в основе развития образования лежит тип культуры. Сторонники данного подхода – М. Мид, Г. Саймон, И. Ильин – утверждали, что развитие цивилизации ознаменовалось сменой доминирующих типов культуры, в соответствии с чем менялось и образование как транслятор культуры. Выделяют три ти-

па культуры:

а) постфигуративный тип – культура традиционного общества (доминирует культура традиций, обычаев, повседневной практики, знание не отделено от носителя)

б) кофигуративный тип – культура индустриального общества (культура традиций уступает место культуре рациональных знаний, норм, ценностей, законов; образование становится массовым и оторванным от источника знания; идеал – человек знающий).

в) префигуративный тип культуры – культура постиндустриального общества (ведущей становится технология производства знаний; идеал – человек, генерирующий знания, умеющий самостоятельно ориентироваться в потоках информации.)

В основе третьего, институционального подхода лежат этапы институционализации системы образования. В качестве доминанта выделяют нормативный, государственно детерминированный характер образования. Образование рассматривается как система целенаправленного воздействия на подрастающее поколение с целью его адаптации к потребностям общества. Содержание образования определяется в соответствии с потребностями государства. Сторонниками такого подхода к образованию были Э. Дюркгейм и К. Мангейм.

Выделяют также сторонников личного подхода к образованию (И. Кант, М. Хайдеггер), при котором основная цель образования – приблизить человека к совершенствованию собственной природы, помочь ему максимально самореализоваться. Общество и личность согласовывают свои интересы через систему образования. Личности необходимы такие знания, которые позволяют ей быть социально адаптированной и в полной мере реализовать себя.

Таким образом, культура и образование находятся в постоянном взаимодействии и выступают в качестве ведущих факторов общественного прогресса и развития цивилизации.

Список использованных источников

1. Бердьева Н. А. Воля к жизни и воля к культуре // Смысл истории. М., 1990. 2. Риккерт Г. Науки о природе и науки о культуре // Хрестоматия по культурологии. Т. 1. Самосознание мировой культуры / Под ред. И. Ф. Кефели, В. Т. Пуляева и др. – СПб., 1999. 3. Бердовская Н. В., Реан А. А. Педагогика. Учебное пособие. – СПб. 2006. – 304 с.

Е. В. Кучерган

ВАЛЕОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ В АСПЕКТІ СТРАТЕГІЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Валеологічне виховання – процес формування і забезпечення міцного здоров'я особистості фізичними навантаженнями, психологічними вправами та педагогічними засобами. Як відмічає, А. Менегетті [3] в книзі «Онтопсихологічна педагогіка», якщо людина хвора, то щось в ній самій народжує цю хворобу. Від самої людини багато що залежить і тому, критеріями оцінки валеологічної вихованості можуть бути: знання про особисте здоров'я, його залежність від космічних та земних впливів, оточуючих людей; знання основних принципів оздоровлення; валеологічні інтереси і почуття оптимізму і доброти до кожної людини; валеологічні вміння та навички: уміння оптимально взаємодіяти з середовищем і спілкуватись з людьми; соціальна активність і різноманітність фізичної і духовної життєдіяльності, дотримання режиму чергування розумової і фізичної діяльності; звички до загартування, доцільне використання сонячних і повітряних ванн, водних процедур.

Загалом слід сказати, що цей вид виховання школярів дає можливість своїм власним розумом, високорозвинутою самосвідомістю, культурною поведінкою і доброчинністю забезпечити собі здоровий довгий шлях життя і успіх в процесі самореалізації. Незаперечні факти свідчать, що школярі неправильно, аморально ставляться як до свого здоров'я, так і взагалі до життя інших однокласників, людей країни, в цілому цивілізації. Парадигма сталого розвитку включає в себе вимоги до захисту довкілля, соціальної справедливості та відсутності расової й національної дискримінації. У країнах, де на державному рівні зазначені вимоги ігноруються, в поняття сталого розвит-

ку намагаються «вкласти в зручний» зміст, вихолощуючи справжній. Так в Україні, термін «сталій розвиток» часто вживають для означення лише неухильного зростання економічних показників країни, її регіонів, міст, сіл та окремих галузей економіки. Інколи до цього додають здійснення безсистемних заходів, щодо збереження довкілля та поліпшення санітарних умов проживання й праці людей. Таке тлумачення терміну розкритиковане Г. Дейлі і є не лише грубою помилкою, але і його профанацією. Г. Дейлі [1] стверджує, що *сталій розвиток* – це розвиток, який задовольняє потреби сьогодення і не ставить під загрозу задоволення потреб майбутніх поколінь. В його основі лежить рівність в відносинах: людина-господарство-природа. Тому цілями сталого розвитку для України, говорить Ю.І. Самойленко [4], мають стати: соціальна справедливість, економічний прогрес, відтворення природи, раціональне ресурсокористування, демографічна стабільність, добробут (запровадження єдиних соціальних стандартів), освіта, міжнародне співробітництво.

Перехід до сталого розвитку повинен поєднувати ринкову систему і державне регулювання. Сталій розвиток базується на таких принципах: гармонізація співіснування людини і природи. Реалізація права на справедливе задоволення потреб теперішніх і майбутніх поколінь, захист навколишнього середовища, відповідальність держави за погіршення стану навколишнього середовища, нарощування національного потенціалу, екологізація господарської діяльності, доступ населення до екологічної інформації відповідно до законодавства, створення міжнародної економічної відкритої системи, проведення оцінки екологічних наслідків усіх видів діяльності, зменшення різниці рівнів життя різних верств населення, подолання бідності, залучення всіх верств населення до досягнення цілей сталого розвитку. Загальна мета, стратегії сталого розвитку – досягнення на визначеному періоді стандартів якості та безпеки життя через гармонізацію націй європейських, глобальних інтересів та тенденцій сталого розвитку.

В інтегрованому підході до реалізації завдань валеологічного виховання школярів в аспекті стратегії сталого розвитку О. Максимова [2] стверджує, що людина частина Всесвіту. Знання та вміння школяра турбуються про себе, про своє здоров'я безпосередньо пов'язані зі знаннями про оточуючий світ, зокрема про соціум.

Ознайомлення школярів з навколишнім світом з раннього дитинства та валеологічне виховання школярів передбачає реалізацію однакових завдань, а саме: розуміти взаємозалежність людини (дитини) і природи, використовувати знання на практиці (з метою оздоровлення); регулювати своє життя і стан здоров'я в залежності від пори року, погодних умов, клімату; виконувати правила поведінки у природі; захищати природні об'єкти від забруднення та захворювань; відрізняти корисні рослини від шкідливих і забороняти своїм товаришам та дорослим користуватися ними; розуміти користь всіх видів праці для здоров'я людей і дітей, допомагати дорослим, жаліти їх; брати участь у побутовій праці дорослих (в родині, дитсадку, школі), разом з ними створювати умови для життя; не хвилювати батьків, вихователів, вчителів та інших людей своєю негативною поведінкою; додержуватися правил етичної поведінки при спілкуванні з дорослими, дітьми різної статі, поважати їх; дотримуватися правил поведінки, обрядових ритуалів при участі в народних оздоровчих святах; поважати оздоровчі традиції української родини, при бажанні – використовувати: в ігровій, трудовій, навчальній діяльності використовувати прислів'я, загадки, приказки про здоров'я, розуміти їх зміст; розуміти доцільність для здоров'я архітектури українського життя, користь одягу, посуду, їжі, проявляти бажання харчуватися стравами національної кухні, вдягатися в одяг з натуральних тканин. Школярі повинні не забувати, що вони – діти природи, і ставитися до неї шанобливо й доброзичливо, як до рідної матери.

Спеціальне загартовування, максимальне перенесення діяльності школярів в природу є не тільки цінними гігієнічними засобами фізичного виховання, але й первинними зв'язками школярів з життєдайними силами природи, які допомагають їй усвідомлювати себе як частину природи і Всесвіту. Школярі, які відчувають природу (подих рослин, аромати квітів, шелест трав, співі птахів), вже не зможуть знищити що красу. Навпаки, в них з'являється потреба допомагати жити цим творінням, любити їх, спілкуватися з ними. Встановлення гармонійних відносин з живою та неживою природою розвиває органи відчуттів, які є посередниками між довкіллям та мозком, трансформаторами і ретрансляторами енергій природи в тіло школяра.

Таким чином, спрямування освіти як світоглядної системи на шляху науково-технічного прогресу, а також захищеність здоров'я людини та її життєвості і допустимими обсягами експлуатації ресурсів, що відповідають сьогодишнім і майбутнім потребам, повинні створити сприятливі умови збереження потенціалу держави та нації і визначитись, як стратегія сталого розвитку на ХХІ століття.

Список використаних джерел

1. Дейлі Г. Поза зростанням. Економічна теорія сталого розвитку / Г. Дейлі – К.: Інтелсфера, 2002. – 312 с.
2. Максимова О.О. Педагогічні умови досягнення успіху дитини – історичками у процесі су-б'єкт-суб'єктної взаємодії: дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец.: 13.01.07 «Теорія і методика виховання» / Максимова Олена Олександрівна. – Київ, 2006. – 252 с.
3. Менегетти А. Онтопедагогіческая педагогика / А. Менегетти. – Пермь: Хортон Лайтмед, 1993. – 76 с.
4. Проект Закону України про Конвенцію переходу України до сталого розвитку, реєстраційний № 3234-1 від 19.12.2110, внесення народними Депутатами України Самойленком Ю.І., Хазаном В.Б. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oracle.rada.gov.ua/zweb/webproc4_2?id=&pf3516=3234-1.

Г. І. Лисенко, С. П. Волкова

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Важливою ознакою освітньої системи Європи виступає «європейський вимір навчання», коли молодь вивчає європейське співтовариство як людську спільність, яка прагне побудувати нове інтегроване суспільство. У зв'язку з окресленою освітньою стратегією сформувалися відповідні умови для інновацій в системі вищої освіти, виразником яких став Болонський процес. Болонський процес являє собою глибоку структурну реформу європейської вищої школи на шляху переходу до суспільства знань, розповсюдження глобалізму і потягу до інтеграції [5, с.18].

Початок ХХІ століття змінив погляд людства на завдання в системі вищої освіти. Стало зрозуміло, що науково-технічний прогрес не в змозі вирішити суспільні проблеми, і дійсно найважливішою цінністю в сучасному світі стала людина, яка здатна раціонально підходити до вирішення актуальних проблем людства. У процесі формування такої людини головна роль належить саме освіті, зокрема – вищій.

Зміст вищої освіти – це, насамперед, обумовлена цілями та потребами суспільства система знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних і громадянських якостей, що має бути сформована в процесі навчання з урахуванням перспектив розвитку суспільства, науки, техніки, технологій, культури та мистецтва [3, с.1]. Прогнозування розвитку системи вищої освіти – справа досить проблематична, якою займаються науковці і педагоги, науково-дослідницькі інститути не лише в Україні. Як показує досвід, формування фахівця високої (вищої) кваліфікації – справжнього професіонала – було й залишається однією з нагальних потреб суспільного розвитку. Професіонал – це людина, яка обрала певну сферу діяльності як постійну життєву справу, досягла в ній досконалості й обернула це заняття на професію. Підготувати, виховати таку людину непросто. Цей процес не може здійснюватися самотньо. Навіть за неабияких інтелектуальних, мистецьких чи фізичних задатків для цього потрібен учитель і установа, що забезпечить їх належний розвиток і реалізацію. Самостійність особистості у здобутті професії – це лише одна сторона справи. Друга ж пов'язана з такою організацією навчального процесу, яка найбільш ефективно може бути реалізована у формі університету.

Звичайно в епоху глобалізації та інформаційних технологій що потребу можна задовольнити «вищою самоосвітою», однак вона «розтягується в часі» і «розпливається» у спрямованості. Понад те, «вища самоосвіта» більшою мірою орієнтується на індивідуальні, а не на суспільні інтереси й потреби. У той же час, цивілізація, яка базується на високих технологіях, здатна зберегти себе як людство лише за умови інтегративної єдності народів і культур, їх толерантності й універсальності взаємодії [1].

Важомою складовою сучасної парадигми української освіти є випереджаючий розвиток системи освіти. Найбільш важливою особливістю випереджальної освіти є фундаменталізація, яка повинна суттєво підвищити її якість, модернізувати зміст освіти,

Челпанова І. Філософія, освіта, культура: актуальні проблеми взаємодії. Гендерна освіта в контексті сучасних освітніх процесів. Соціальне партнерство як феномен інноваційної освітньої діяльності. Філософські аспекти здоров'язбереження у контексті випереджаючої освіти	3
Авельченко А. Е. Синергетические аспекты философии образования	3
Басюк Л.Б. Гендерна чутливість – невід'ємна складова сучасного вчителя та вчительки	5
Білан О.Г. Гендерна освіта та виховання в сучасному освітньому процесі	7
Біла Н.В. Соціальне партнерство як феномен інноваційної освітньої діяльності	9
Висоцька Л.В. Гендерний аспект правової освіти в загальноосвітніх навчальних закладах	12
Висоцький О.Ю. Сутність глобальної освіти	13
Соснин А.В., Кононец М.А. Проблемы формирования сбалансированной системы образования	15
Гречанюк М.М. Реформаторські погляди Івана Ілліча крізь призму гендерної теорії	16
Гончаренко О.В. Гендерний аналіз як методологічна основа сучасних педагогічних досліджень	19
Дев'ятко Н.В. Деформація моральних норм та естетичних категорій під впливом глобалізації: світоглядний аспект	21
Дороніна Т.О. «Гендерна сліпота» як інституціональна пастка для імплементації гендерної освіти.	24
Жацько В.А., Бідзіля П.О. Здоровий спосіб життя – важливий напрям виховної роботи зі студентською молоддю	26
Ібрагімов М.М. Філософія спорту в антропо-аксіологічском дискурсе	28
Ісаєва О.С. Етикетний дискурс студентів-медиків як невід'ємна складова культури	31
Кашуба Г.В. Про причину успіху п'єси Чехова «Три сестри» на сцені Херсонського театру в 1902 році	32
Кириченко О.М. Культурологічні основи церковного співу	34
Ковтун Н.В. Гендерне виховання як умова оптимізації становлення особистості молодшого школяра	36
Кондратьєва А.В. Процеси народження педагогіки в надрах філософської думки в Україні	38
Кулешиова Т.В. Гуманітарна освіта як умова розв'язання глобальних проблем ХХІ століття	39
Кудрявцева М.Е. Этические аспекты образования в области профессиональных коммуникаций	41
Куревина Т.В. Взаимодействие культуры и образования как фактор общественного прогресса и развития	43
Кучерган Е.В. Валеологічне виховання школярів в аспекті стратегій сталого розвитку	45
Лисенко Г.І., Волкова С.П. Формування сучасної парадигми української вищої школи: проблеми і перспективи	47
Лісіцин В.В. Філософсько-освітній вимір справедливості	49
Лисколенко Т.В. Медіа: нові виклики філософському мовленню	51

Мосьян Ю.В. Ген дри в стереотипи як суспільне явище	52
Мащенко Н.П. Использование гендерного подхода в выявлении феномена «исчезающей» одаренности в контексте современных образовательных процессов	54
Прудка В.П. Роль державно-приватного партнерства в сфері професійної освіти	57
Мацшини М.О. Проектування навчального процесу майбутніх офіцерів-прикордонників як педагогічна проблема	58
Мотуз Т.В. Проблема виховання гендерної толерантності в сучасній освітній парадигмі	60
Мікулак Н.М. Обґрунтування здоров'язбереження як філософсько-освітньої проблеми	62
Нікіфорова Т.І. Соціальне партнерство в контексті реалізації принципів сталого розвитку	65
Муляр В.І. Культура в контексті випереджаючої освіти	67
Омельченко Г.Ю., Моїсєєва Н.І. Гендерна компетентність та розвиток гендерної чутливості викладачів ВНЗ	69
Пацков В.В., Мальований М.М., Богомолова Н.М. Освіта для сталого розвитку: досвід співпраці навчальних закладів	70
Побоча Т.Д. Роль освіти у формуванні гендерно чутливої особистості	73
Поліщук Н.В. Спецсеминар «філософсько-освітні засади впливу епохи інформаційно-високотехнологічного науково-технічного прогресу на духовне становлення молоді»	74
Лаврова Л.В. Ціннісні аспекти формування здорового способу життя у контексті випереджаючої освіти	77
Приходько Г.В. Историко-педагогичний аналіз впливу статеві-вікової стратифікації на виховання статі дітей	79
Пятецька Н.А. Громадсько-активна школа життєтворчості в умовах випереджаючої освіти	81
Сепетий Д.П. Викладання літератури та філософії в контексті ідеї безперервної освіти	83
Сліпа Г.А., Чуркіна В.Г., Демет'єва Т.П., Вороніна Г.Л. Ноосферна освіта і техногенна культура сучасної цивілізації	85
Спця Н.В. Формування креативного мислення в науковому пізнанні на основі синергетичної методології	88
Куцый А.М. Кооперативна стратегія як засіб гуманізації освітньої діяльності	90
Стукалова Т.Г. Професійна компетентність керівника навчального закладу	92
Ткаченко Л.Г. Філософсько-прагматичні аспекти випереджаючої освіти для збалансованого розвитку	94
Тимофєєв О.В. Філософське обґрунтування категоріальних понять щодо визначення студентів з особливими потребами в педагогічній практиці	97
Трубнікова О.В. Напрями гуманізації освіти: реалії та перспективи	99
Уманець О.В., Анучина Л.В., Стасєвська О.А. Гуманітарна складова вищої освіти як основа формування еліти нації	101
Шабаєва Л.М. Інформаційно-комунікативний розвиток суспільства: соціально-філософський аспект	102
Шевченко Н.В. Модернізація відносин в освітній сфері	104
Шпичко І.А. Екологічна освіта та виховання підлітків як соціально-педагогічна проблема	107
Щербітька В.В. Методи когнітивного аналізу	109